

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ І МАРКЕТИНГУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету
А.В. Череп
«30» серпня 2021 р.

МІЖНАРОДНЕ СТРАХУВАННЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 075 «Маркетинг»
освітньо-професійна програма «Маркетинг»

Укладачі: Каложна Юлія Вікторівна, к.е.н., доцен, доцент кафедри управління персоналом і маркетингу;
Терент'єва Наталя Валеріївна, к.е.н., доцент кафедри управління персоналом і маркетингу

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри управління персоналом
і маркетингу

Протокол №_1_ від "27" серпня 2021 р.
Завідувач кафедри управління персоналом і
маркетингу

 (підпис) М.М.Іванов
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
економічного факультету

Протокол №_1_ від "30" серпня 2021 р.

Голова науково-методичної ради
економічного факультету

 (підпис) І.І. Колобердянко
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

 (підпис) О.В. Шимкова
(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"	Загальна кількість кредитів – 4	Вибіркова	
Спеціальність 075"Маркетинг"	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Освітньо-професійна програма "Маркетинг"	Кількість годин – 120	8-й	
	Змістових модулів –6	Лекції	
		32	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Практичні заняття	
		16	
		Самостійна робота	
		72	
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Набуття теоретичних та практичних навичок, а також формування знань щодо сучасної системи страхової справи, в тому числі, і, навіть, у першу чергу на міжнародному рівні, необхідно сьогодні кожному економісту.

Вивчення теоретичних та методологічних підходів щодо пов'язаних з міжнародним страхуванням: сучасний стан світового ринку страхових послуг і страхових ринків окремо взятих країн, організаційні питання страхування, міжнародні системи страхування, перестраховання, системи страхування, що знаходяться в стадії розвитку.

Мета курсу – є надати студентам глибоких знань в застосуванні питань, які пов'язані з міжнародним страхуванням, і послуг, наданих у його рамках.

На методичному рівні ознайомити студентів з основними підходами проведення міжнародного страхування економічних об'єктів різних економічних рівнів.

У результаті вивчення дисципліни студенти будуть:

У разі успішного завершення курсу студент зможе:

- 1) аналізувати особливості та основні види глобальних ризиків і методи їх страхування;
- 2) оцінювати ризики при здійсненні міжнародних економічних відносин;

- 3) обирати види страхування, необхідні при здійсненні конкретних економічних відносин;
- 4) враховувати аспекти міжнародного бізнес-середовища при здійсненні страхування;
- 5) орієнтуватися в питаннях укладення договорів страхування.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Світова система ризиків.

Тема 1. Світова система ризиків.

Основні світові ризики. Контроль за світовими ризиками. Фінансування світових ризиків.

Поняття ризику в страхуванні. Сутність страхових ризиків, їх основні характеристики. Види страхових ризиків. Оцінка ризику та критерії визначення ціни страхування. Методи управління ризиком. Зміст ризик-менеджменту у страхуванні. Страхування і перестрахування ризиків як різновид оплаченого трансфера ризику іншій особі.

Поняття, зміст і призначення актуарних розрахунків у страхуванні. Джерела інформації для виконання актуарних розрахунків. Визначення поняття страхового тарифу, його структури й порядку розрахунку.

Змістовий модуль 2 Світовий ринок страхування

Тема 2. Світовий ринок страхування

Поняття та сутність страхового ринку як сукупності економічних відносин між його учасниками з приводу купівлі-продажу страхових послуг, принципи його функціонування. Учасники страхового ринку

Страхові відносини і страхова термінологія. Страхування в умовах глобалізації. Макропоказники світового страхового ринку. Аналіз світового страхового ринку на основі показника «зібрані страхові премії» в розрахунку на одного громадянина. Аналіз світового страхового ринку на основі показника «частка страхових премій у валовому національному продукті». Аналіз світового страхового ринку на основі показника «динаміка зібраних страхових премій з урахуванням інфляції».

Змістовий модуль 3. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності

Тема 3. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності

Страхові компанії: види та значення. Організаційні форми страховиків. Організаційна структура та управління страховими компаніями. Зміст основних принципів управління страховою компанією. Класифікація страховиків. Критерії класифікації: за належністю за інституційною ознакою, за територією обслуговування, за розміром (величиною) статутного капіталу та обсягом надходження страхових платежів. Кептивна страхова компанія. Мета та необхідність створення об'єднань страховиків. Функції об'єднань страховиків.

Форми організації страховиків і системи страхування. Страхові посередники. Регулювання страхової діяльності. Страхове регулювання у країнах Європейського Союзу.

Змістовий модуль 4. Перестраховання на міжнародному ринку

Тема 4. Перестраховання на міжнародному ринку

Необхідність і сутність перестраховання, стан і перспективи його розвитку. Суб'єкти перестраховання. Ринки перестраховання. Вимоги, що ставляться до перестраховання ризиків у нерезидентів. Методи перестраховання. Факультативне перестраховання. Облігаторне перестраховання. Порівняльний аналіз методів перестраховання. Форми проведення перестраховальних операцій. Пропорційне перестраховання. Квотні та ексцедентні договори пропорційною перестраховання, їх характеристика, переваги та недоліки. Непропорційне перестраховання: на базі ексцеденту збитку, на базі ексцеденту збитковості. Співстраховання та механізм його застосування.

Змістовий модуль 5. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі

Тема 5. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі

Особливості страхування відповідальності. Страхування відповідальності товаровиробника. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів у Європі. Страхування відповідальності в США.

Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків на міжнародному ринку

Основні види страхування підприємницьких ризиків. Страхування підприємницьких ризиків у США.

Змістовий модуль 6. Страхування зовнішньоторгівельних вантажів

Тема 7. Страхування зовнішньоторгівельних вантажів

Зобов'язання контрагентів щодо транспортування товарів. Розподіл між ними витрат та ризиків. ІНКОТЕРМС. CIF, CAF, FOB, FAS. Договір страхування вантажу (карго). Три варіанти обсягу страхового покриття: форма А; форма В; форма С. Страхування відповідальності перевізника.

Тема 8. Страхування експортних кредитів

Страхування експортних кредитів. Принципи страхування експортних кредитів. Страхування вексельних кредитів. Міжнародний досвід страхування експортних кредитів. Страхування іпотечного і споживчого кредиту. Страхування комерційних кредитів. Специфіка банківського страхування. Страхування депозитів. Страхування банківських кредитів.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/дф.	з/дист ф.	о/дф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
1	15	6		4		2		10		2	6	8
2	15	6		4		2		10		2	6	8
3	15	6		4		2		10		2	12	14
4	15	6		4		2		10		2	6	8
5	15	12		8		4		16		2	6	8
6	15	12		8		4		16				
Усього за змістові модулі	120	48		32		16		72				60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30							30				40
Загалом				120				60			100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1	Тема 1. Світова система ризиків.	4	
2	Тема 2. Світовий ринок страхування	4	
3	Тема 3. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності	4	
4	Тема 4. Перестраховання на міжнародному ринку	4	
5	Тема 5. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі	4	
	Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків на міжнародному ринку	4	
6	Тема 7. Страхування зовнішньоторгівельних вантажів	4	
	Тема 8. Страхування експортних кредитів	4	
Разом		32	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1	Тема 1. Світова система ризиків.	2	
2	Тема 2. Світовий ринок страхування	2	
3	Тема 3. Організаційно-правові аспекти міжнародної страхової діяльності	2	
4	Тема 4. Перестраховання на міжнародному ринку	2	
5	Тема 5. Страхування відповідальності в міжнародному бізнесі	2	
	Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків на міжнародному ринку	2	
6	Тема 7. Страхування зовнішньоторгівельних вантажів	2	
	Тема 8. Страхування експортних кредитів	2	
Разом		16	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Усне опитування *(у разі введення карантинних обмежень передбачено проведення тестування в СЕЗН ЗНУ)	Навчальний матеріал за ЗМ 1 (розділ 3 Робочої програми)	<p><u>Оцінювання опитування:</u> усне опитування за навчальним матеріалом змістового модуля максимально оцінюється в 2 бали - студент вільно володіє навчальним матеріалом, повно висвітлює питання, аргументовано висловлює думки; 1 бал - студент неповно висвітлює питання, але орієнтується в основному змісті питання</p> <p><u>Оцінювання тестувань:</u> Контрольні тестування проводяться в СЕЗН ЗНУ (Moodle) і складаються з 6 питань, правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 1 бал</p> <p><u>Оцінювання виконання практичних завдань:</u> правильне і повне виконання усіх передбачених завдань за змістовим модулем оцінюється максимально у 6 балів (відповідність поняття та його визначення - 1 бал, ситуаційні задачі - 5 балів)</p>	2
	Виконання практичних завдань (кейсів)	Знаходження відповідностей понять та їх визначень, розв'язання ситуаційних задач, виконання практичних завдань.		6
Усього за ЗМ 1	2			8
2	Усне опитування	Навчальний матеріал за ЗМ 2 (розділ 3 Робочої програми)		2
	Виконання практичних завдань (кейсів)	Знаходження відповідностей понять та їх визначень, розв'язання ситуаційних задач, виконання практичних завдань.		6
Усього за ЗМ 2	2			8
3	Усне опитування	Навчальний матеріал за ЗМ 3 (розділ 3 Робочої програми)		2
	Контрольне тестування в СЕЗН ЗНУ №1	Навчальний матеріал за ЗМ 1- ЗМ 3 (розділ 3 Робочої програми)		6
	Виконання практичних завдань (кейсів)	Знаходження відповідностей понять та їх визначень, розв'язання ситуаційних задач, виконання практичних завдань.	6	
Усього за ЗМ 3	3		14	
4	Усне опитування	Навчальний матеріал за ЗМ 4 (розділ 3 Робочої програми)	2	
	Виконання практичних завдань (кейсів)	Знаходження відповідностей понять та їх визначень, розв'язання ситуаційних задач, виконання практичних завдань.	6	
Усього за ЗМ 4	2		8	
5	Усне опитування	Навчальний матеріал за ЗМ 5 (розділ 3 Робочої програми)	2	
	Виконання практичних завдань (кейсів)	Знаходження відповідностей понять та їх визначень, розв'язання ситуаційних задач, виконання практичних	6	

		завдань.	
Усього за ЗМ 5	2		8
6	Усне опитування	Навчальний матеріал за ЗМ 6 (розділ 3 Робочої програми)	2
	Контрольне тестування в СЕЗН ЗНУ №2	Навчальний матеріал за ЗМ 4- ЗМ 6 (розділ 3 Робочої програми)	6
	Виконання практичних завдань (кейсів)	Знаходження відповідностей понять та їх визначень, розв'язання ситуаційних задач, виконання практичних завдань.	6
Усього за ЗМ 6	3		14
Усього	14		

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Екзамен	Контрольне підсумкове тестування	Контрольне тестування проводиться в СЕЗН ЗНУ (Moodle) за навчальним матеріалом усього курсу (3-й і 4-й семестри).	Передбачено виконати 20 тестових завдань, правильне виконання одного завдання оцінюється в 1,5 бала.	30
	Практичне завдання	На іспиті після проходження тестування студенту пропонується розв'язати задачу (ситуаційне завдання). Задачі і завдання є подібними до тих що виконувалися на практичних заняттях	максимальна оцінка (10 балів) -	10
Усього	2			40

9. Рекомендована література

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Карцева В. В., Прасолова С. П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг. Київ: «SBA-Print», 2020. 568 с.
2. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА:

1. Борисова В. А., Огаренко О. В. Організаційно-економічний механізм страхування. Ефективна економіка. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 194 с
2. Русул Л.В. Міжнародне страхування : курс лекцій. Чернівці: Рута, 2017. 115с.
3. Калюжна Ю.В. Страховий менеджмент: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 51 с.

Інтернет ресурси:

1. Офіційний сайт департаменту статистики Організації Об'єднаних Націй URL: <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>
2. Експортна стратегія України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021. URL: <http://surl.li/dfmx>
3. Світовий банк : сайт. URL: <http://www.worldbank.org>
4. Статистичні показники з міжнародного страхування : сайт. URL: <http://surl.li/dfnj>